

POSTANOWIENIE

Dnia 14 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Siwek

w sprawie **adwokata M. M.**

obwinionego o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego z art. 80 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze w zw. z § 6, § 8 w zw. z § 1 ust. 2 Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu

po rozpoznaniu na posiedzeniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w dniu 14 marca 2024 r. w trybie art. 535 § 3 k.p.k.,

kasacji wniesionej przez obwinionego

od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury

z dnia 28 maja 2022 r., sygn. akt [...]

utrzymującego w mocy orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej [...]

z dnia 16 grudnia 2021 r., sygn. akt [...]

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. zasądzić od obwinionego na rzecz Skarbu Państwa 20 (dwadzieścia) zł tytułem zwrotu wydatków za postępowanie kasacyjne.**

UZASADNIENIE

Adwokat M. M. został obwiniony o to, że w pismach z dnia 23 listopada 2018 roku i 28 grudnia 2018 roku, wbrew przepisowi art. 28 ust. 2 ustawy z dnia 26 maja 1982r. Prawo o adwokaturze, odmówił wykonania czynności procesowych obrońcy z urzędu (sygn. akt [...], [...] Sądu Okręgowego [...]), co stanowi naruszenie

obowiązków zawodowych oraz jest sprzeczne z zasadami etyki zawodowej, tj. popełnienie przewinienia dyscyplinarnego z art. 80 Prawa o adwokaturze w zw. z § 6, § 8 w zw. z § 1 ust. 2 Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu.

Sąd Dyscyplinarny Izby Adwokackiej [...] orzeczeniem z dnia 16 grudnia 2021 r., sygn. akt [...], w ramach czynu zarzuconego we wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego uznał obwinionego za winnego tego, że w pismach z dnia 23 listopada 2018 roku oraz 28 grudnia 2018 roku nie zachował umiaru i taktu wobec Sądu Okręgowego w W. oraz Przewodniczącej V Wydziału Karnego Sądu Okręgowego w W., informując o tym, że nie podejmie się wykonywania funkcji obrońcy z urzędu podejrzanego A. P. w postępowaniu prowadzonym przez [...] Wydział Zamiejscowy Departamentu do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Krajowej w W. pod sygnaturą akt [...], powołując się na fakt nieuregulowania wynagrodzenia za pełnienie przez niego obowiązków pełnomocnika z urzędu w sprawie rozpoznanej przez Sąd Okręgowy w W. pod sygnaturą akt [...], czym naruszył godność zawodu adwokackiego, podrywając zaufanie do zawodu adwokata, tj. winnym czynu z art. 80 ustawy z dnia 26 maja 1982 roku Prawo o adwokaturze (Dz.U. z 1982 r., poz. 124 ze zm.) w zw. z § 27 ust. 1 w zw. z § 1 ust. 2 Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu i za to na podstawie art. 81 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 roku Prawo o adwokaturze wymierzył mu karę upomnienia (pkt 1). Na podstawie ust. 1 lit. a Uchwały Nr 23/2017 Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 1 lipca 2017 r. w sprawie określenia wysokości zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego zasądził od obwinionego zryczałtowane koszty postępowania dyscyplinarnego w wysokości 1 000 zł za dochodzenie dyscyplinarne na rzecz Izby Adwokackiej [...] (pkt 2), zaś na podstawie ust. 1 lit. b tej uchwały – także zryczałtowane koszty postępowania dyscyplinarnego przed sądem dyscyplinarnym w wysokości 1 000 zł (pkt 3).

Od tego orzeczenia odwołanie wniósł obwiniony, który zaskarżył je w całości podnosząc następujące zarzuty:

1. pozbawienie obwinionego prawa do obrony, poprzez nieuwzględnienie złożonego w dniu 14 grudnia 2021 r. wniosku o zmianę terminu wyznaczonej rozprawy, pomimo należytego usprawiedliwienia nieobecności wyznaczonym

zabiegiem chirurgicznym *e-cito* i niemożnością stawienictwa oraz złożenia wyjaśnień i ustosunkowania się do dokonanej zmiany zarzutu, w świetle zebranego materiału dowodowego,

2. dokonanie zmiany kwalifikacji prawnej zarzutu i wyjście poza granice zawiadomienia, złożonego przez Prezesa Sądu Okręgowego [...] i wniosku Rzecznika Dyscyplinarnego o ukaranie (brak skargi uprawnionego oskarżyciela),
3. błąd (oraz sprzeczność) w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę zmiany treści zarzucanego czynu, mający wpływ na treść orzeczenia, poprzez ustalenie, że obwiniony „*nie zachował umiaru i taktu wobec Sądu Okręgowego [...] oraz Przewodniczącej V Wydziału Karnego*” w pismach z dnia 23.11.2018 r. oraz 28.12.2018 r. i czynem tym „*naruszył godność zawodu adwokackiego, podrywając zaufanie do zawodu adwokata*” i
4. bezpodstawne uznanie obwinionego „*winnym czynu z art. 80 ustawy z dnia 26.05.1982 r. Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 1982 r, nr 15, poz. 124 ze zm.) w związku z § 27 ust. 1 w związku z § 1 ust. 2 Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu*” oraz ukaranie karą upomnienia, a ponadto
5. zasądzenie po 1.000 zł zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego odrębnie za dochodzenie dyscyplinarne i za postępowanie przed Sądem Dyscyplinarnym bez zastosowania absorpcji faz postępowania i bez uwzględnienia, że obwiniony od 01.10.2020 r. jest emerytem, utrzymującym się wyłącznie z otrzymywanej emerytury, bez osiągania dochodu z wykonywanego zawodu adwokata oraz niezastosowania zwolnienia od kosztów, zgodnie z ust. 2 uchwały nr 23/2017 Naczelnej Rady Adwokackiej.

Wniósł o uniewinnienie.

W wyniku rozpoznania wniesionego odwołania Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury orzeczeniem z dnia 28 maja 2022 r., sygn. akt [...] utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie i nie obciążył obwinionego kosztami postępowania przed Sądem II instancji.

Od orzeczenia tego kasację wniósł obwiniony, który zaskarżył je w całości zarzucając:

1. na podstawie art. 95a ustawy z dnia 26.05.1982 r. Prawo o adwokaturze w zw. z art. 439 § 1 pkt 9 w zw. z art. 17 § 1 pkt k.p.k. brak złożonego zawiadomienia o przewinieniu i skargi uprawnionego oskarżyciela/Rzecznika Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej [...] w zakresie przypisanego obwinionemu czynu z art. 80 ustawy z dnia 26.05.1982 r. Prawo o adwokaturze w zw. z § 27 ust. 1 i § 1 ust. 2 Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu w postaci *nie zachowania taktu i umiaru wobec Sądu Okręgowego [...] i naruszenia godności zawodu adwokata*.
2. na podstawie art. 95a ustawy z dnia 26.05.1982 r. Prawo o adwokaturze w zw. z art. 523 § 1 k.p.k. i art. 526 § 1 k.p.k. rażące i mający istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów art. 80 ustawy z dnia 26.05.1982 r. Prawo o adwokaturze w zw. z § 27 ust. 1 i § 1 ust. 2 Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu, poprzez bezzasadne przypisanie obwinionemu i utrzymanie błędnej kwalifikacji prawnej przewinienia w postaci *nie zachowania taktu i umiaru wobec Sądu Okręgowego [...] i naruszenia godności zawodu adwokata*.

Wniósł o uchylenie zaskarżonych orzeczeń obu instancji i uniewinnienie, ewentualnie uchylenie zaskarżonego orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury i przekazanie mu sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest oczywiście bezzasadna, wobec czego podlegała rozpoznaniu w trybie przewidzianym w art. 535 § 3 k.p.k.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że stosownie do treści art. 91a Prawa o adwokaturze, kasację wnosi się od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego, przy czym kasacja może być wniesiona z powodu rażącego naruszenia prawa oraz rażącej niewspółmierności kary (art. 91b Prawa o adwokaturze).

Uwzględniając przytoczone podstawy kasacji oraz orzeczenie, które może nią być objęte, trzeba wskazać, że z powołanych przepisów wynika przede wszystkim, iż kasacja nie jest środkiem służącym weryfikacji poprawności rozstrzygnięcia wydanego w I instancji. Oznacza to, że w kasacji nie jest

dopuszczalne postawienie zarzutów, które w istocie skierowane są do orzeczenia sądu dyscyplinarnego. Sąd Najwyższy nie jest bowiem umocowany do ponownej weryfikacji orzeczenia pierwszoinstancyjnego, gdyż temu służy wyłącznie postępowanie odwoławcze, a takie było w sprawie przeprowadzone.

W tym kontekście drugi z postawionych zarzutów jest w istocie zarzutem niedopuszczalnym, gdyż Wyższy Sąd Dyscyplinarny nie mógł naruszyć powołanych w tym zarzucie przepisów, gdyż ich nie stosował. Były one stosowane jedynie przez Sąd Dyscyplinarny I instancji, a rolą Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury było rozpoznanie wniesionego odwołania oraz rozważenie prawidłowości ustaleń faktycznych oraz stosowania prawa materialnego w I instancji.

Trzeba też podkreślić, że konsekwencją treści art. 91a i 91b Prawa o adwokaturze jest to, że w kasacji można podnieść zarzuty wyłącznie natury prawnej, co oznacza, że postępowaniu kasacyjnemu wykluczone jest kwestionowanie ustaleń faktycznych. Sąd Najwyższy, także w modelu kontroli postępowań dyscyplinarnych zawodów zaufania publicznego, jest bowiem sądem prawa i zakresem jego kognicji w ramach postępowania kasacyjnego jest objęte jedynie badanie zaskarżonego orzeczenia z punktu widzenia zgodności z prawem, w dodatku w sposób kwalifikowany, odmienny od kontroli odwoławczej. Treść drugiego z podniesionych zarzutów wskazuje przy tym, że w istocie nie chodzi skarżącemu o prawidłowość zastosowania określonych przepisów prawa materialnego, ale o wadliwość polegającą na przypisaniu mu określonego zachowania, odpowiednio opisanego i kwalifikowanego z przytoczonych przepisów Prawa o adwokaturze oraz Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu. W istocie więc przedmiotem kontestacji w postępowaniu kasacyjnym stały się ustalenia faktyczne sprowadzające się do stwierdzenia, że obwiniony dopuścił się deliktu dyscyplinarnego w określonym kształcie. Również zatem z tego powodu rozstrzygając co do kasacji w niniejszej sprawie Sąd Najwyższy nie jest umocowany do rozpoznania drugiego z podniesionych zarzutów.

Zarzut z punktu pierwszego kasacji, choć odwołuje się do rażącego naruszenia prawa, a więc naruszenia o stopniu odpowiednim z punktu widzenia podstaw kasacji w postępowaniu dyscyplinarnym adwokatów, jest jednak chybiony. Trzeba przy tym odnotować, że pomimo iż Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury

w tym zakresie sprawę również rozstrzygnął (por. pkt 2 odwołania i rozważania zawarte na s. 4-5 uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia) podniesienie zarzutu z pkt. 1 kasacji, zważywszy na jego charakter i oddziaływanie na obie fazy postępowania jurysdykcyjnego było dopuszczalne.

Należy jednak stwierdzić, w przyzmacie tego właśnie zarzutu, że postępowanie dyscyplinarne w niniejszej sprawie bez wątpienia toczyło się w sposób prawidłowy i nie było dotknięte podniesioną wadliwością.

Zgodnie z treścią art. 86a Prawa o adwokaturze rzecznik dyscyplinarny prowadzi postępowanie z urzędu, co oznacza, że w zakresie samego wszczęcia postępowania dyscyplinarnego nie ma znaczenia, z czyjej inicjatywy do niego doszło.

Nie ulega natomiast wątpliwości, że z pisma z 17 stycznia 2019 r. Wiceprezesa Sądu Okręgowego w W. J. Ł. wynika zawiadomienie o tym, że obwiniony pismem z 23 listopada 2018 r. poinformował Sąd, że odmawia wykonania zarządzenia z dnia 19 października 2018 r., a także że pismem z dnia 28 grudnia 2018 r. zawiadomił, iż podtrzymuje swoje stanowisko i nadal odmawia wykonania zarządzenia o wyznaczeniu go obrońcą z urzędu (k. 1-2). To pismo wraz z dodatkowymi materiałami zostało przedstawione rzecznikowi dyscyplinarnemu, który wydał postanowienie z 11 kwietnia 2019 r. o wszczęciu dochodzenia dyscyplinarnego, a następnie skierował wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, formułując przytoczony na wstępie zarzut (k. 51). Nie może być zatem wątpliwości, że rzecznik dyscyplinarny podejmując czynności procesowe i kierując do Sądu Dyscyplinarnego wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego działał z urzędu, w myśl powołanego wyżej art. 86a Prawa o adwokaturze, a zarazem uwzględniając treść zawiadomienia o popełnieniu deliktu dyscyplinarnego, gdyż tak należy traktować powołane wyżej pismo Wiceprezesa Sądu Okręgowego w W. Nie można zatem stwierdzić, jakoby w sprawie nie istniała skarga uprawnionego oskarżyciela czy też brak zawiadomienia o popełnieniu deliktu dyscyplinarnego, jak wywodzi to w zarzucie obwiniony. Nie można bowiem oczekiwać, że podmiot zawiadamiający o określonym zachowaniu, co do którego ma podejrzenie, że stanowi delikt dyscyplinarny, określi go w sposób wymagany procesowo dla organu

prowadzącego postępowanie, a więc dla rzecznika dyscyplinarnego lub sądu dyscyplinarnego. Wystarczające z punktu widzenia zawiadomienia o popełnieniu deliktu dyscyplinarnego jest powołanie się na określone zachowanie, co bezsprzecznie nastąpiło, skoro we wskazanym piśmie Wiceprezesa Sądu Okręgowego mowa o dwóch pismach skierowanych do tego Sądu przez obwinionego. Oczywiste jest więc, że z treści tych dwóch pism zawiadamiający o przewinieniu dyscyplinarnym wywiódł przekonanie o jego istnieniu. Prowadząc postępowanie z urzędu rzecznik dyscyplinarny również oparł się również na ich treści.

Należy wskazać, że Sąd Dyscyplinarny w I instancji zmienił wprowadzone opis czynu przypisanego względem postawionego zarzutu, jak również w części jego kwalifikację prawną, jednak nie ulega wątpliwości, że uczynił to w granicach tożsamości czynu, stosując wcześniej prawidłowo art. 399 § 1 k.p.k. (k. 162). Tożsamość ta wynika przede wszystkim z tożsamości czynności wykonawczej wynikającej z opisu zarzutu oraz czynu przypisanego. W obu tych zachowaniach chodzi o sporządzenie i przesłanie Sądowi Okręgowemu w W. dwóch tożsamyh dokumentów, a także o uwzględnienie ich treści. Różnica w opisach czynów zarzucanego i przypisanego sprowadza się właśnie do odmiennej, a zarazem prawidłowej interpretacji przez Sąd Dyscyplinarny tej samej treści obu pism, która była zarazem podstawą skierowania wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego. Rzecznik dyscyplinarny niezasadnie uznał bowiem, że treść ta wskazywała na odmowę podjęcia obrony, podczas gdy Sąd Dyscyplinarny stwierdził, że istotą zachowania obwinionego nie było to, że odmówił wykonywania czynności procesowych obrońcy, ale że poinformował Sąd Okręgowy [...] w W., że się tej funkcji nie podejmie. Chodziło jednak bez wątpienia o te same dokumenty, wskazujące na tożsamość czasu i miejsca zachowania obwinionego, a więc na jedno z podstawowych kryteriów tożsamości czynu. Nie ulega wątpliwości, że na skutek zmiany opisu czynu i kwalifikacji prawnej nie doszło do istotnej zmiany w zakresie dobra chronionego przez zastosowane przepisy prawa materialnego, gdyż w obu sytuacjach dobrem tym było prawidłowe wykonywanie funkcji obrońcy, realizowanej w ramach wykonywania zawodu zaufania publicznego, jakim jest zawód adwokata. Nie sposób uznać za wyjście poza granice tożsamości czynu to,

że Sąd Dyscyplinarny uznał, że naruszona została także godność wykonywania zawodu adwokata. Tym samym za takie wyjście nie może być uznane stwierdzenie w opisie czynu przypisanego, że obwiniony „poderwał zaufanie do zawodu adwokata”, gdyż jest one deskrypcyjną konsekwencją ustalenia na czym to zachowanie polegało.

W tym stanie rzeczy jasne jest, że pomiędzy czynem przypisanym i zarzuconym obwinionemu w niniejszej sprawie istnieje tożsamość. Podsumowując powyższe uwagi można stwierdzić, że wynika ona z tożsamości podmiotu deliktu dyscyplinarnego, tożsamości przedmiotu czynności wykonawczej – realizacji zachowania poprzez sformułowanie dwóch pism, co wskazuje zarazem na identyczność zachowania z punktu widzenia czasu i miejsca jego popełnienia, a także z tożsamości naruszonego dobra prawnego. Fakt, że Sąd Dyscyplinarny dostrzegł, że obwiniony tym samym, zarzuconym mu zachowaniem, zrealizował również dyspozycje innych przepisów, a także, że na podstawie tych przepisów można również w inny sposób ocenić to zachowanie w żadnej mierze nie wskazuje na wyjście poza granice oskarżenia. Przyjmuje się przecież powszechnie na gruncie postępowania karnego, że sąd nie jest związany ani opisem czynu zaproponowanym przez oskarżyciela, ani kwalifikacją prawną czynu zarzucanego. Rozstrzygając sprawę związany jest natomiast granicami oskarżenia, które należy odnosić do zdarzenia historycznego, będącego istotą zachowania, które następnie jest opisane według wymogów prawa procesowego, przewidzianych w art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k.

Zważywszy na fakt, że nie doszło do naruszeń na opisanej wyżej płaszczyźnie nie ulega wątpliwości, że rozstrzygnięcie w sprawie, a także jego kontrola odwoławcza odbywały się na skutek odpowiedniej skargi uprawnionego oskarżyciela, co czyni niezasadnym zarzut podniesiony w pkt. 1 kasacji.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu, rozstrzygając o kosztach postępowania kasacyjnego na podstawie art. 636 § 1 k.p.k. w zw. z art. 637a k.p.k.

[M. T.]

[ms]

